

رئیس‌جمهور سفر به پاکستان را از مزار اقبال لاهوری شروع کرد، در دوران پساجنگ دولت پزشکیان می‌تواند از آورده‌های ارتباط با شرق استفاده کند؟

بازروشن می‌شود ایام شرق



علی ملکی خبرنگار گروه سیاست

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران، صبح روز شنبه ۱۱ مرداد به منظور انجام سفری رسمی راهی پاکستان شد. در نخستین گام از این سفر، وی با حضور در مقبره اقبال لاهوری، شاعر بزرگ پارسی‌گوی، ادای احترام کرد. این سفر که در برهه‌ای حساس از تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی رخ داده است، نشان‌دهنده اراده جدی دو کشور برای تعمیق روابط دوجانبه در سطوحی راهبردی است. پیش از این سفر در کمتر از دو سال، مقامات عالی‌رتبه دو کشور، چهار بار به کشورهای یکدیگر سفر کرده‌اند؛ رفت‌وآمدهایی که پیوندهای نزدیک دو ملت و نیاز فزاینده به همکاری‌های مشترک را یادآور می‌شود.

این رفت‌وآمدها در شرایطی صورت می‌گیرد که منطقه و جهان با بحران‌ها و چالش‌های مختلفی روبه‌رو است. جنگ ۱۲ روزه تحمیلی رژیم صهیونیستی علیه ایران، جنگ کوتاه هند و پاکستان، ادامه جنایات رژیم صهیونیستی در غزه، بالاگرفتن جدال میان روسیه، اروپا و آمریکا بر سر اوکراین، جنگ تعرفه‌ای ترامپ و تحرکات ادعایی چین و تایوان همه از جمله عواملی هستند که ضرورت همکاری‌های نزدیک میان کشورهای همسورار بیش از پیش آشکار می‌کنند. در چنین فضایی، پاکستان به عنوان یکی از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین کشورهای جهان اسلام و یک قدرت امنی، نقشی کلیدی ایفا می‌کند و مواضعش اهمیت مضاعفی دارد. این سفر فرصتی بود تا ایران به صورت متقابل از حمایت‌های قاطع پاکستان در جریان جنگ ۱۲ روزه قدردانی کند و زمینه‌ای برای گسترش همکاری‌ها در ابعاد مختلف، از جمله امنیت مرزهای جنوب شرق کشور فراهم سازد.

■ ■ ■

■ **چرا پاکستان از ایران در برابر اسرائیل حمایت‌کرد؟**

یکی از اصلی‌ترین اهداف مسفر رئیس‌جمهور به پاکستان، ابراز قدردانی متقابل از مواضع قاطع و برادرانه این کشور در قبال جنگ ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه ایران بود. این جنگ که به فاصله کمی پس از جنگ ۴ روزه هند و پاکستان رخ داد، حساسیت ویژه‌ای داشت؛ چراکه واکنش پاکستان می‌توانست تا حد زیادی تحت تأثیر موضع ایران در قبال منازعه هند و پاکستان قرار گیرد. پاکستانی‌ها مواضع ایران در این زمینه را تحسین کردند. سفر شهناز شریف به تهران، بلافاصله پس از جنگ با هند، به‌منظور قدردانی از حامیان پاکستان، گواه این امر است.

در جریان جنگ ۱۲ روزه، پاکستان به‌خوبی در کنار ایران ایستاد. این حمایت‌ها ریشه در چندین عامل کلیدی داشت. اولاً، حساسیت شدید افکار عمومی پاکستان نسبت به مسئله فلسطین و بی‌زاری از اشغالگری و جنایات رژیم صهیونیستی در غزه، به‌نوعی بر مواضع دولت این کشور در حمایت از ایران تأثیر گذاشت. مردم پاکستان به‌صورت تاریخی از آرمان فلسطین حمایت کرده‌اند و این همبستگی، در لحظه بحرانی با ایران، نمود بیشتری یافت. ثانیاً، مقامات اسلام‌آباد گرانی عمیقی نسبت به اقدامات غیرقانونی مشترک رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه تأسیسات هسته‌ای ایران داشتند. آن‌ها احتمال تکرار چنین سناریوهایی را در قبال خود و سایر کشورهای منطقه جدی می‌دانستند و این نگرانی مشترک، آن‌ها را به موضعی حمایتی سوق داد.

■ **تصویب قطعنامه حمایت از تهران**

برآیند تمامی این عوامل، حمایت قاطع دولت و مردم پاکستان از ایران در جنگ تحمیلی بود. این حمایت در بالاترین سطوح دیپلماتیک و سیاسی به نمایش گذاشته شد. در شورای امنیت سازمان ملل، پاکستان که در آن زمان به‌عنوان عضو غیردائم و رئیس دوره‌ای انتخاب شده بود، به‌صراحت اقدامات رژیم صهیونیستی و آمریکا در بمباران تأسیسات هسته‌ای ایران را غیرقانونی خواند و محکوم کرد. نماینده دائمی پاکستان در این شورا، با تأیید حق ایران در برخورداری از دانش هسته‌ای، از مذاکره و گفت‌وگو حمایت کرد. در داخل پاکستان نیز، حمایت‌های همه‌جانبه‌ای از سوی ارتش و سیاستمداران صورت گرفت، به‌طوری‌که پارلمان این کشور قطعنامه‌ای را در حمایت از ایران در برابر تجاوزات رژیم صهیونیستی به تصویب رساند. رضا امیری مقدم، سفیر ایران در پاکستان نیز در مصاحبه‌ای با اشاره به این مواضع، تأکید کرده است که پاکستان «همه‌جوره حق همسایگی و برادری» را در حق ایران به‌جا آورده است. بخشی از هدف این سفر رئیس‌جمهور، پاسخی متقابل به این همبستگی و تشکر از مواضع برادرانه دولت و ملت پاکستان است.

■ **معمای امنیتی در مرزهای مشترک**

روابط ایران و پاکستان برای چندین دهه تحت‌الشعاع مسائل امنیتی قرار داشته است؛ به‌خصوص در مورد وضعیت مرزهای مشترک. هرچند دو کشور



تحرکات حاکی از وجود برخی ضعف‌ها در مدیریت گذرگاه‌های مرزی است که انتظار می‌رود دولت پاکستان تلاش بیشتری برای کنترل آن‌ها ترتیب دهد. در این سفر، موضوع امنیت مرزها یکی از محورهای اصلی گفت‌وگوها بود. دو کشور به‌خوبی از این مسئله آگاه هستند که گروه‌های جدایی‌طلب و تروریستی که توسط قدرت‌های خارجی و رژیم صهیونیستی حمایت می‌شوند، به دنبال ایجاد ناامنی در مرزهای مشترک هستند. این ناامنی‌ها از جنسی هستند که دولت پاکستان را هم از نظر جدایی‌طلبی برخی گروه‌ها تهدید می‌کنند. سفیر ایران در پاکستان با تأکید بر اینکه منافع دو کشور هیچ‌گاه تا این اندازه

سازوکارهای مشترکی برای هماهنگی در مبارزه با تروریسم ایجاد کرده‌اند، امسا این اقدامات تاکنون آن‌طور که باید موفق نبوده‌اند و چالش‌های امنیتی ابعاد جدیدی پیدا کرده‌اند. بااین حال، آرامش نسبی که در دوره ۱۲ روزه جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی بر مرزهای شرقی و به‌ویژه مرزهای ایران و پاکستان حاکم بود، نشان می‌دهد که می‌توان برای بهبود شرایط، امیدواری بیشتری داشت. اما حدود یک ماه پس از این جنگ، شاهد فعالیت بزدلانه گروهک تروریستی جیش‌الظلم در زاهدان و حمله به ساختمان دادگستری این شهر بودیم که منجر به شهادت و مجروح‌شدن تعدادی از هم‌وطنانمان شد. این

نگاه رسانه‌های پاکستانی به سفر رئیس‌جمهور ایران

رسانه‌های پاکستانی سفر رسمی پزشکیان به کشورشان را به‌شکلی گسترده و با جزئیات کامل پوشش دادند. پوشش رسانه‌های پاکستانی از این سفر بر چند محور اصلی متمرکز است. ۱. تقویت روابط اقتصادی و تجاری: افزایش امنیت مرزی ۲. تحکیم روابط فرهنگی ۳. همکاری‌های منطقه‌ای: این گزارش‌ها نشان‌دهنده اهمیت استراتژیک و عمق روابط میان ایران و پاکستان در فضای ژئوپلیتیک منطقه است. این سفر به عنوان یک نقطه‌عطف در روابط دو کشور که در آستانه هفتادوهمین سالگرد روابط دیپلماتیک خود قرار دارند، مورد توجه قرار گرفته و نشان‌دهنده اراده جدی دو طرف برای تعمیق همکاری‌هاست.

■ **محیط ژئوپلیتیکی متغیر، همکاری را ضروری می‌کند**

روزنامه‌داون (Dawn) که یکی از معتبرترین نشریات انگلیسی‌زبان پاکستان است، باتیتَر «رئیس‌جمهوری ایران با هدف تقویت روابط تجاری وارد لاهور شد»، بر ابعاد اقتصادی این سفر تمرکز کرد. این روزنامه نوشت پزشکیان برای تأیید مجدد تعهد خود برای افزایش تجارت دوجانبه سالانه با پاکستان به این کشور سفر کرده است. داون همچنین به تمایل و همبستگی اخیر پاکستان برای همکاری با ایران اشاره کرد و این همکاری را برای تأمین منافع مشترک در یک محیط ژئوپلیتیکی در حال تغییر، حیاتی دانست.

■ **تجارت، دیپلماسی و ثبات منطقه‌ای**

روزنامه «دیلی پاکستان» که باتیتَر «تجارت، دیپلماسی و ثبات منطقه‌ای در سفر رئیس‌جمهور ایران به پاکستان مورد توجه قرار گرفت»، به پوشش این سفر پرداخت. این روزنامه ضمن اشاره به اهداف سفر، یعنی روابط اقتصادی و صلح منطقه‌ای، از استقبال مقامات بلندپایه پاکستانی ازجمله‌نواز شریف، رئیس حزب مسلم‌لیگ نواز و مریم‌نواز، سروریزر ایالت پنجاب از پزشکیان در فرودگاه بین‌المللی لاهور خبر داد. دیلی پاکستان همچنین به همراهی هیئت بلندپایه‌ای ازجمله سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه از سوی ایران اشاره کرد.

■ **بررسی بازارهای فرامرزی**

«اکسپرس تریبون» (The Express Tribune) نیز باتیتَر «رئیس‌جمهور ایران در اولین سفر رسمی خود وارد پاکستان شد» به ابعاد مختلف سفر پزشکیان پرداخت. این روزنامه انگلیسی‌زبان نوشت هدف پزشکیان از این سفر دوروزه افزایش تجارت، بحث در مورد امنیت مرزی و بررسی فرصت‌های بازار فرامرزی است. اکسپرس تریبون نیز مانند سایر رسانه‌ها، به استقبال گرم نواز شریف و مریم نواز از رئیس‌جمهوری ایران در فرودگاه لاهور اشاره کرد.

■ **آماده‌سازی خیابان‌های اسلام‌آباد برای استقبال از هیئت ایران**

شبکه تلویزیونی آی آر‌اوانی پاکستان (ARY News) در گزارشی مفصل به مصاحبه اخیر رضا امیری‌مقدم، سفیر ایران در اسلام‌آباد پرداخت. در این گزارش امیری‌مقدم هدف از سفر پزشکیان را تحکیم روابط دوستانه و برادرانه بین دو کشور عنوان کرد. او همچنین از مردم و دولت پاکستان به دلیل حمایت قاطع‌شان از ایران در دوران جنگ تحمیلی ۱۲ روزه‌ا رژیم صهیونیستی در مجامع بین‌المللی تشکر کرد. این شبکه همچنین با انتشار تصویری از آمادسازی خیابان‌های اسلام‌آباد برای استقبال رسمی از پزشکیان که به تصویر رهبر انقلاب و رئیس‌جمهوری ایران مزین شده بودند، به پوشش تصویری این رویداد پرداخت.

■ **گفت‌وگو با نخبگان فرهنگی و تجاری**

شبکه جئو نیوز (Geo News) نیز در گزارش خود به نقل از مهدی سنایی، مشاور سیاسی رئیس‌جمهور ایران به برنامه‌ریزی برای جلسات و گفت‌وگوهای رسمی با نخبگان فرهنگی و تجاری اشاره کرد. این شبکه یادآور شد روابط بین دو کشور ابعاد سیاسی، اقتصادی، مذهبی و فرهنگی را شامل می‌شود و توسعه همکاری‌های استانی و مرزی، به علاوه افزایش حجم تجارت از سه میلیارد دلار کنونی، از اهداف اصلی این سفر است. جئو نیوز همچنین خاطر نشان کرد پزشکیان دومین رئیس‌جمهوری ایران است که ظرف دو سال به پاکستان سفر می‌کند و این امر نشان‌دهنده اهمیت روزافزون روابط دوجانبه است.

به هم نزدیک و مشترک نبوده، اعلام کرده که همکاری‌های نظامی، انتظامی و اطلاعاتی میان دو طرف بسیار خوب است. او تأکید کرده که اراده دو کشور بر استمرار این همکاری‌هاست. یکی از راهبردهای کلیدی برای مقابله با گروه‌های تروریستی، تبدیل مرزهای امنیتی به مرزهای تجاری و اقتصادی است. با توسعه بازارچه‌های مرزی و رونق کسب‌وکار، مردم و جوانان دو طرف مرز به فعالیت‌های اقتصادی مشغول می‌شوند و کمتر فریب دشمنان قسم خورده هر دو کشور را می‌خورند. این رویکرد، نه‌تنها به تقویت بنیان‌های اقتصادی منطقه کمک می‌کند، بلکه با ایجاد شغل و امید به آینده، زمینه را برای کاهش ناامنی‌ها فراهم می‌آورد. در دولت قبل، تلاش‌هایی برای ایجاد این بازارچه‌ها صورت گرفت اما به فرجام نرسید. کامل کردن این پروژه‌ها می‌تواند تا حدودی متضمن امنیت مرزهای شرق و جنوب‌شرق باشد.

علاوه بر این، جنگ‌های اخیر، به‌ویژه جنگ ۱۲ روزه علیه ایران و جنگ ۴ روزه پاکستان و هند، درس‌های نظامی و دفاعی زیادی برای هر دو کشور داشته است. هر دو کشور در این جنگ‌ها توان دفاعی خود را محک جدی زدند و به توانایی‌ها و کمبودهای خود پی بردند. اکنون با توجه به سیاست‌ها و رویکردهای مثبتی که آن‌ها در قبال یکدیگر نشان داده‌اند، بستر بهتری برای گسترش همکاری‌ها در حوزه صنایع دفاعی فراهم شده است. فناوری‌های ایران در سیستم‌های پهبادی و موشکی، به‌خصوص در برابر سامانه‌های دفاع موشکی و بهره‌گیری پاکستان از برخی تجهیزات نظامی در حوزه صنایع هوایی، می‌تواند نقشی مکمل برای سیستم‌های دفاعی هر دو کشور ایفاکند و امنیت جمعی آن‌ها را تضمین نماید. در زمستان سال گذشته، شهید سرلشکر باقری، رئیس فقیذ ستاد کل نیروهای مسلح، سفری به پاکستان داشتند و دیدارهایی با مقامات و نظامیان پاکستانی برگزار کردند و این همکاری‌های دفاعی و نظامی برقرار بوده است.

■ **امضای ۱۱ تفاهم‌نامه همکاری**

توسعه روابط تجاری و اقتصادی یکی دیگر از اهداف اصلی سفر رئیس‌جمهور به پاکستان است. با توجه به ساختار و ظرفیت‌های اقتصادی دو کشور، حجم مبادلات اقتصادی می‌تواند بسیار فراتر از شرایط فعلی باشد. در حال حاضر، حجم مبادلات سالانه دو کشور حدود ۳ میلیارد دلار است که در سفر شهید رئیس، توافق شد این رقم در یک برنامه میان‌مدت به ۱۰ میلیارد دلار افزایش یابد. در این سفر نیز، با تمرکز بر این هدف، توافقات مهمی صورت گرفت. سفیر ایران در اسلام‌آباد اعلام کرد که در این سفر، ۱۱ تفاهم‌نامه همکاری و یک بیانیه مشترک امضا خواهد شد و توافق شده است تا در آینده نزدیک، تجارت آزاد میان دو کشور برقرار شود. این تفاهم‌نامه‌ها عمدتاً معطوف به توسعه روابط تجاری در حوزه‌هایی مانند دروازه گمرکی مشترک میرجاوه، توافق‌نامه فرقیطنه گیاهی، همکاری‌های گردشگری، استاندارد، هواشناسی، دریایی و قضایی هستند.

در حوزه حمل‌ونقل نیز، توافق بر راه‌اندازی چهار پرواز جدید از شهرهای مختلف پاکستان به ایران، از جمله پرواز مستقیم اسلام‌آباد به تهران پس از دو دهه، یک گام خوب محسوب می‌شود. همچنین، مناطق آزاد و گمرک دو کشور جلساتی برای تسهیل این همکاری‌ها برگزار کردند.

اما در سطح کلان‌تر، فرصت‌های اقتصادی بزرگ‌تری نیز پیش‌روی دو کشور است. اتصال پاکستان به ترکیه و اروپا از طریق ایران، یکی از این ظرفیت‌های بی‌نظیر است. بهبود چشمگیر اخیر در روابط پاکستان و ترکیه، فرصتی را فراهم کرده که هم تهران و هم اسلام‌آباد می‌توانند از آن حداکثر بهره را ببرند. این مسیر ترانزیتی جدید، قابلیت رقابت جدی با طرح کریدور عرب‌مد پیشنهادشده از جانب هند را دارد و می‌تواند به‌جای رقابت ناسالم، به یک بازی برد–برد برای هر دو کشور منتهی شود.

■ **اتحاد فرامرزی**

عضویت در سازمان همکاری شانگهای، تعامل نزدیک با قدرت‌هایی مانند چین و روسیه و مشارکت در پروژه‌های بزرگی مانند «یک کمربند–یک جاده» ظرفیت‌هایی را فراهم می‌آورد که به سیاست‌های ضدسلطه‌گرایانه مشروعبیت و قدرت بیشتری می‌بخشد. سفیر ایران در پاکستان با اشاره به این موضوع، روابط دو کشور را فراتر از همکاری‌های دوجانبه دانسته است. او تأکید کرده که هر دو کشور هیچ‌گاه رژیم صهیونیستی را به رسمیت نشناخته‌اند و در مسائلی که به سرنوشت جهان اسلام ارتباط دارد، همواره از فلسطین حمایت کرده‌اند.

این همگرایی، نه‌تنها ضامن ثبات دوجانبه است، بلکه الگویی برای امنیت منطقه‌محور در غرب آسیا محسوب می‌شود. در بعبوجه تحولات ترلاطم، این سفر و توافقات حاصل از آن، پایه محکمی برای همکاری‌های آتی گذاشته است تا ایران و پاکستان بتوانند به‌صورت مشترک با چالش‌های پیش‌رو مقابله کرده و به توسعه و ثبات پایدار در منطقه کمک کنند.

سفر رئیس‌جمهور ایران به پاکستان: فرصت‌ها و چالش‌ها

صهیونیست‌ها با ترورهای گسترده و کشتارهای بزرگ در نقاط پرجمعیت، مسرمد را از ناامنی ناراضی و به اعتراض وادار کنند و در همان تجمعات نیز عده‌ای را یکشند تا کشور در چرخه‌ای از ناآرامی وارد شود رادستگیر و مهار کردند. با توجه به میزان بالای دیوبی سلاح و تجهیزات ساخت بمب در تمام کشور، عملیات موفق تروریست‌ها در شهرهای مختلف می‌توانست فاجعه عظیمی را رقم بزند؛ از یک‌سو حملات هوایی و ترورهای هدفمند ویی هدف صهیونیست‌ها و از سوی دیگر رقم خوردن جنگ داخلی، برنامه تجزیه ایران بزرگ را خدای نخواستہ تسهیل می‌کرد.

جنگ تحمیلی از سوی بیگانه و هم‌زمان آشوب و ترور توسط منافقین، ضدانقلاب و تجزیه‌طلبان که منجر به فرسودگی روانی مردم و ناراضیاتی گسترده‌شود، هدف نهایی‌اش فراتر از براندازی بود. بر مبنای بیانیه وزارت اطلاعات، این پروژه‌ای راهبردی و چندلایه به نیت تجزیه ایران به عنوان یک سرزمین ۹۰ میلیون‌باشکوه مستقل در حال پیشرفت که به دشمنان پاج نمی‌دهد با تمدن پربار و قدمت زیاد بود. رژیم جعلی صهیونیستی بر اساس یک طرحی دقیق، از ترکیبی از ابزارهای نظامی، اطلاعاتی، سایبری، روانی و اجتماعی استفاده کرد تا با ایجاد ناراضیاتی‌های گسترده و بهره‌گیری از تجزیه‌طلبان تروویست، ایران را به چندپارگی بکشانند؛ موضوعی که با هدایت‌های داهیانه حضرت آیت‌الله‌المظمنی خامنه‌ای، اشراف امنیتی، قدرت موشکی–پهبادی و انسجام و همبستگی تاریخی ملت ایران، شکستی سخت را متحمل شد.

شکست تاریخی طرحی پیچیده

سارا هوشمندنی

فقال رسانه

جنگ جنایتکارانه و تحمیلی رژیم صهیونیستی علیه ایران، فقط برای ترور و شهادت فرماندهان و دانشمندان هسته‌ای و هوش مصنوعی و توقف برنامه انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای نبود؛ این جنگ هدفی بزرگ‌تر هم داشت که فقط به ساقط کردن نظام اسلامی هم محدود نمی‌شد؛ هدف اصلی تجزیه ایران به کشورهای کوچک برای تمام کردن همیشگی کار این تمدن ۳ هزار ساله بود. بیانیه تحلیلی-تبیینی وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی ایران صریحاً بیان می‌کند: «آنچه در جنگ تحمیلی ۱۲ روزه رخ داد، یک طرح جنگی بسانبرنامه‌ریزی و بهره‌گیری توامان و تمام‌عیار از مؤلفه‌های ترکیبی نظامی، امنیتی، اطلاعاتی، جنگ شناسختی، اقدامات ایذایی، ترور، خرابکاری، بی‌ثبات‌سازی و ایجاد آشوب داخلی با هدف و توهم به انقیاد و تسلیم واداشتن کشور، براندازی نظام مقدس جمهوری اسلامی و تجزیه ایران بزرگ بود.»

۱

به زمان سفر بودن «جو بایدن» دموکرات و اجرای دولت جمهوری‌خواه «بوش پسر» به کارگردانی «کاندولیزا رایس» و «پل ولفوویتز» – ارتباط دارد و نه به ماجرای سسال ۱۴۰۱. نخستین بار، فردای پیروزی بزرگ و تاریخی انقلاب اسلامی ایران، گروهک‌های تروریست تجزیه‌طلب در سیستان و بلوچستان، کردستان و خوزستان با سوءاستفاده از شرایط ناشی از انقلاب و سقوط رژیم ستم‌شاهی، ۲ سال برای تکه‌تکه کردن ایران تلاش کردند؛